

Veel kritische kanttekeningen bij voorstel kabinet voor partijverbod

Veel deskundigen zetten vraagtekens bij de manier waarop het kabinet een verbod op politieke partijen voorbereidt. Op verzoek van een groot aantal fractievoorzitters hield de Tweede Kamer vandaag een rondetafelconferentie over "versterking van de weerbaarheid van de democratie". Daarvoor waren hoogleraren en andere deskundigen uitgenodigd.

Centrale vraag was in hoeverre de democratie in Nederland wordt bedreigd en of er eventueel maatregelen nodig zijn. Een van de onderwerpen was het voorstel voor een Wet op de politieke partijen, dat minister Hanke Bruins Slot vorig jaar aan burgers en organisaties heeft voorgelegd. Volgens het concept moet de Hoge Raad partijen kunnen verbieden als zij tot doel hebben de democratie te ondermijnen.

In het voorstel staat dat een partij moet kunnen worden verboden als die "door haar doelstelling of werkzaamheden een daadwerkelijke en ernstige bedreiging vormt voor een of meer grondbeginselen van de democratische rechtsstaat".

Politiek vaarwater

René Cuperus, medeauteur van de "Atlas van Afgehaakt Nederland", zei in de Kamer dat je voorzichtig moet omspringen met een partijverbod. Hij noemde het "in deze wereld op drift" geen overbodige luxe om in noodgevallen zo'n verbod achter de hand te hebben.

Maar volgens hem is het debat over het verbieden van politieke partijen in sterk politiek vaarwater terechtgekomen en is dat niet goed.

"Partijen die elkaar over en weer willen verbieden; daarmee zijn we niet ver meer af van de politieke vijandschap die we nu in Amerika beleven. Die kant moeten we in Nederland niet op willen."

Hoogleraar Tom van der Meer ziet een partijverbod als een laatste redmiddel. Volgens hem is het huidige voorstel niet zorgvuldig geformuleerd en laat het wel erg veel ruimte. Hij wil dat er eerst tussenstappen komen voor een partij wordt verboden: "Denk aan boetes en een gerichte uitsluiting voor een enkele verkiezing".

Politieke debat niet verplaatsen naar de rechtszaal

Ook ex-minister en emeritus hoogleraar Ernst Hirsch Ballin is niet enthousiast over het concept van het kabinet. Het criterium voor een mogelijk verbod zou volgens hem moeten zijn of er een acute bedreiging is van de democratische rechtsorde als geheel. Hij wil dat dat scherper wordt omschreven dan nu is gebeurd: "Het moet niet gaan over het verplaatsen van het politieke debat naar de rechtszaal."

Paul Cliteur, emeritus hoogleraar en voormalig fractievoorzitter van Forum voor Democratie in de Eerste Kamer, is uitgesproken kritisch over het voorstel van het kabinet: "Partijverboden zijn heel goed te rechtvaardigen in totalitaire samenlevingen. Daar behoren ze tot de vaste gereedschapskist van de overheid. Maar in een democratie moeten alle partijen mee kunnen doen aan het politieke debat."

Cliteur voegde eraan toe dat er volgens hem één situatie is waarin een partijverbod wél te rechtvaardigen is: als een partij het expliciete doel heeft om de democratie af te schaffen.

Nieuwe wet politieke partijen moet verbod mogelijk maken